

למה חיות לא מתלבשות?

(חוץ מאלו שכן)

מה שראינו עכשיו

- ברכות השחר יושבות בדיוק על קו התפר בין הבית החוצה, ומחברות לפעולות יומיומיות פשוטות, תודעה של הודאה, שליחות וחיבור לה'. ברכת הנותן לשכוי בינה, מחברת אותנו לתודעה של בחירה. ההבנה שאנחנו בוחרים את היום הקרוב, ולא מוכתבים על ידי העבר. עבר = עברייך. ומבקשים להשתמש בכח הבינה כדי להבחין. וזוכרים שהעולם כולו – המיוצג על ידי התרנגול המעורר – מחכה לאדם שישלים את עצמו ואת העולם יחד עימו, לקראת העתיד ההולך ובא.
- ברכת פוקח עוורים. קוראת לנו לפקוח את העיניים, לראות את העולם בצורה טובה ונקייה. ולבקש לראות אותו דרך העין האלוקית. וגם לפתח בנו הסתכלות של עין טובה שמשפיעה לא רק על האדם, אלא על המציאות בעצמה.
- ברכת מתיר אסורים פותחת אותנו אל יכולת התנועה, עצם זה שהאדם תמיד רוצה חופש ולהתקדם. ולבקש לרתום את התשוקה הזאת לקודש. יחד עם זאת גם להתיר את ההרגלים הרעים. ולהרפות את השליטה, ולהעשות עבד ד'.
- ברכת זוקף כפופים מחדדת אותנו על השלמות האמתית: חיבור כל החלקים יחד, גוף, נפש ונשמה. תוך תיעדוף נכון, וסדר של מח-לב-כבד: מלך! רק מתוך זקיפות הקומה אפשר להביט למלוא האופק, ולבטא את הנשמה במלואה.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

מִלֵּב יֵשַׁע עֵר פְּמִים

כי לביש מדי לימא ברוך מלביש ערומים

ויעש ד' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם

מלביש ערומים כדאמר כי לביש לימא ברוך מלביש ערומים. דכתיב: ויעש אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, שנתן בהם דיעה שגזזו הצאן וטוו וארגו ותפרו ולבשו. ומה שאמר מלביש ערומים אחר פוקח עורים, לפי שכת': ותפקחנה עיני שניהם ויתפרו עלי תאינה, הרי פקיחה ואחר לבישה.

רוקח

הלבוש... מחנך את האדם לשוב למעלתו הראשונה, הוא מכסה את בשר הערווה ובכך מזהיר את האדם לשלוט על גופו

רש"ר הירש

וַיְהִי־שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ בְרֵאשִׁית ב, כה

וכאשר היה על שלמות ענייניו ותמותם, והוא עם מחשבתו ומושכליו אשר נאמר בו בעבורם (תהלים ח ו): "וַתִּחַסְּרֵהוּ מְעַט מְאֹלָהִים", לא היה לו כח להשתמש במפורסמות בשום פנים ולא להשיגם, עד שאפילו הגלוי שבמפורסמות בגנות, והוא גלוי הערווה, לא היה זה מגונה אצלו ולא השיג גנותו.

וכאשר מרה ונטה אל תאוותיו הדמיוניות והנאות חושיו הגשמיות, כמו שאמר (בראשית ג ו): "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֹאָוָה-הוּא לְעֵינַיִם" נענש בשולל ההשגה ההיא השכלית, ומפני זה מרה במצווה אשר בעבור שכלו צוה בה, והגיע לו השגות המפורסמות ונשקע בהתגנות ובהתנאות, ואז ידע שיעיר מה שאבד לו, ומה שהושפע ממנו, ובאיזה עניין שב.

וַיְהִיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ בְּרֵאשִׁית בָּ, כה

כי קודם החטא לא היתה הנפש מורכבת בגויה בהרכבה מזגית רק בהרכבה שכנית והגוף היה אצלם כלבוש שיוכל לפשטו וללבושו, שבעת העיון והנבואה התפשטה נפשם מגופם. וממילא אחר שהגוף היה רק כמו מלבוש, א"צ לו עוד מלבוש, שההולך לבוש אינו ערום, כי רק אחר החטא שנתמזג הגוף עם הנפש והיו לאחד מאז יחשב ערום כשהולך בלא לבוש.

וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוֹמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ בְּרֵאשִׁית בָּ, כה

אך זהו ביסודו רגש הבושה: המתבייש מאוכזב מעצמו; הוא תלה תקוות בעצמו, - אך תקוותיו הכזיבו. אם אדם חש שלא השיג את מעלתו ולא הגיע לדרגה הנדרשת ממנו, כי אז הרי הוא מתבייש. בחסד ה' על האדם הוא נתן בלבו את רגש הבושה. גלוי וידוע לפניו, שלא תמיד האדם מתאים לייעודו; משום כך נטע בו את רגש הבושה, המודיעו תמיד את נחיתות עצמו. כך נעשה האדם אפוטרופוס ושומר לעצמו.

... לא היה עליהם להתבייש. כל עוד עבדו כגוף אחד לרוח אחת ולאל יחיד ומיוחד, כל עוד היו ראויים לצלם האלוהים ברוחם וגם בגופם - עדיין היו טהורים וקדושים ברוחם וגם בגופם: הכוחות הרוחניים והגשמיים - שניהם ניתנו להם מידי ה', למען ימלאו בשניהם את ייעודם כאדם... גופו הטהור של האדם, הגשמיות שקיבלה עול מוסר - אין קדושתם פחותה מקדושת הרוח... אך משאדם משתעבד להנהגת יצרו, אינו משתדל להעלות את החושניות לגבול הקודש, אלא היפוכו של דבר: החושניות הורידה את קדושתו לגבולה - מיד הוא מתבייש בערוות גופו.

הַעִירָם שֶׁהוּא מִרְשֵׁם בְּנוֹ רֵשֶׁם שֶׁל גִּנְאֵי

וְהַעֲדָר הַכְּבוֹד, הַמְּנַגֵּד לְתַפְאֶרֶת הָאָדָם, הַנָּנוּ מְכַרְחִים לְהַתְּגוֹנֵן נֶגְדוֹ בְּלְבוּשֵׁינוּ. וְהַהֶכְרַח הַמוֹסְרִי הַזֶּה, אֲשֶׁר נִטֵּעַ בְּקִרְבָּנוּ יוֹצֵר הָאָדָם, אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר נִקְבַּע הַמְּשָׁג, שֶׁהַעִירָם הוּא דָּבָר שֶׁשׁוֹלֵל אֶת הַכְּבוֹד, זֶה הַהֶכְרַח בְּעֶצְמוֹ מִתַּת אֱלֹהִים הוּא, הַמַּעֲיֵד עַל זִיו הַנְּשָׁמָה, הַאֲצוּלָה מִזֵּהָר כְּבוֹד שֶׁל מַעֲלָה, הַחֲיָה בְּקִרְבָּנוּ וְחֹפְפֶת עָלֵינוּ. וְהִנֵּה תִכֵּן הַבְּרָכָה הַזֹּאת כְּפוּל הוּא: הוֹדָאָה עַל הַחוּשׁ הַנִּפְשִׁי הַעֲדִין שֶׁלָּנוּ, שֶׁנִּטֵּעַ ד' בְּקִרְבָּנוּ, שֶׁהַנָּנוּ עַל יָדוֹ מִתְּלַבְּשִׁים מְלְבוּשֵׁי כְבוֹד, וְעַל הַהִזְמָנָה הַחֲמִרִית הַמְּצִיאֹתִית, שֶׁמְמַצִּיא יוֹצֵר כָּל בְּרוּךְ-הוּא בְּחֶסֶדוֹ, לְבְרִיּוֹתָיו הָאֲנוּשִׁיּוֹת, אֶת הַבְּגָדִים לְכֶסוֹת אֶת מַעְרְמֵיהֶם. בְּשָׁנֵי הַדְּרָכִים הַלְלוּ בְּיַחַד, דְּרָךְ הַנְּטִיָּה הָרוּחָנִית וְדְרָךְ הַהִזְדַּמְנוּת הַחֲמִרִית, פּוֹעֵל צוּר עוֹלָמִים, מְחִיָּה חַיִּים בְּרוּךְ-הוּא, אֶת פְּעֻלַּת חֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל, שֶׁאָנוּ מְכַרְכְּרִים עָלֵיהָ: מְלַבֵּשׁ עָרוּמִים

ואפשר במ"ש רבינו האר"י זצ"ל

דיש נשמה שהיא ערומה ממש והקדוש ברוך הוא מלבישה ויש נשמה עייפה ונותן לה כח וז"ס ברכת המלביש ערומים וברכת הנותן יעף כח עכ"ד ואפשר דהיינו דקאמר לשון רבים חדשים לבקרים כנגד הב' סוגים ערומה ועייפה. ואפשר ונפשי תגיל בה' תשיש בישועתו כנגד השני סוגים האמורים

וְתֵשֶׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מֶרְדְּכַי וְלְהַסִּיר שַׁקּוֹ מֵעַלָּיו
וְלֹא קִבַּל אֶסְתֵר ד, ד וְתִלְבַּשׁ אֶסְתֵר מַלְכוּת ה, א יְבִיאוּ
לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבֹשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ ו, ח וּמֶרְדְּכַי יֵצֵא
מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת ח, טו

מה תועיל בזה בשליחות בגדים אחרים הלא מדעת קרע אותם מחמת סיגוף וצער וגם אלו האחרים יקרעם.

אך הנה מרדכי ואסתר היו מחולקים בדעות שונות. כי מרדכי עלה בדעתו להצמיח ישועה לבני ישראל ע"י סיגופים ותענית מחמת צער גלות השכינה ומהראוי שכאו"א ילבש שק ואפר. אך אסתר רוח אחרת היתה עמה כמ"ש עבדו את ד' בשמחה ובזה יתעורר הרחמים כי השכינה אינה שורה מתוך העצבות כמ"ש עוז וחדוה במקומו. ולזה כתי' ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר מלכו של עולם כי ע"י השמחה מגיע למעלה העליונה. שהשמחה במעונו בבתי גוואי. וזה היתה כוונתה מאז כששלחה הבגדים להביאו לידי שמחה. לכן בעת צמיחת הישועה הביאו לבוש מלכות והרכיבהו ברחוב העיר עפ"י פקודת המלך להביאו לשמחה אזי התחכמה אסתר יותר כדאי' במד"ר ששלחה אסתר והביאה ז' אלף נושאי כלי זמר והלכו לפניו בכל העיר וקראו ככה יעשה לאיש...

מה שראינו היום

- הלבוש הוא תוצר של חטא אדם הראשון. אנו מודים על היכולת על היכולת להיות במגמת תיקון מאז החטא. להתלבש. ועל כך שיש לנו איך.
- צניעות היא התזכורת התמידית לכך שאנו יותר ממה שהגוף שלנו אומר. וכאן יש גם הודאה על כך שאנו ערים לכך, וגם בקשה להעצים את המעבר שבנו, ושנגלה אותו כאן על פני האדמה.
- גם כאן חוזר על עצמו היחס בין הגוף לנשמה, ושרק בחיבור בין שניהם נגיע לייעוד התיקון השלם. מלבישים את הגוף בנשמה.
- בגד הוא גם הנהגה. וזאת הזדמנות לבקש בגדים שידייקו את עבודת השם שלנו. הנהגות נכונות. דרך כלל, שמחה היא הלבוש הכי טוב.

להתלבש

הלבוש... מחנך את האדם לשוב למעלתו הראשונה

רש"ר הירש

שכינה שורה רק מתוך שמחה

מדרש